

परवमा कटेर खान उकस्ने □ अफठेरो परदा माग्न जाँने 'मेरो भाले ले' भन्दै □ दनि नसक्दा त्यहि घरबाट भैसीके पाडी लनि □ त्यहाँ पालन दनि □ हुँदा हुँदा कुखुरोके चल्लाबाट भैसीके पाडी र लैनो भैसी गर्दा गर्दै घरखेतै लनि □ तामाड र चेपाडक छोरी नभन्ने □ बटुलाउने □ बुहारी देख्न नहुने □ तनिक मेहनत हातले बुनेक ठेके र मदानी, घुम र भकरी सत्तितमा ओसारने □ भनेके नटेरे सडियो र पुलसि लाउँछु भनेर तर्साउने □ लुटने र ठग्ने गरेर धादडिमा जनजातकि आदबिासी बसत्तमै सुकुम्बासी बना □ बाहुनले □ अत्याचारके समिा नाघ्यो □ अनि □ कदनि तनिले बाहुन लघारने अन्दोलन छोडे □ बास अबपर्ना बाहुन क्शेत्रीले यसै गर्ने मनशाय राखे जातयि राज्यमा बस्न डराउनु परछ □ अरकक छोरी चेली नभन्ने □ आफ्ना छोरी बुहारीलाइ घरबाट नसिक्रे पँधेरामापर्ना जान नदानै □ जनजातकि छोरी चेली देख्यो कँ पाखुरा समातेर लतारहाल्ने उहि पुरानो मानशक्तिा पालराखे बाहुन क्शेत्री डराउनुपरछ □ ठूलो भकरी देख्नै नहुने, हुरकेमे खसी देख्नै नहुने हो भने त्यस्ता बाहुन क्शेत्री तर्सनि परछ □ तनिलाई गोर्खे लौरी लगाउँछन् □ त्यस्तालाई करवाही गर्ने कनुन अब स्थानयि स्तरमै, जातयि राज्यमै हुन्छ □ केन्द्रयि □ कत्मकबादी राज्यके मुख ताके बसनु परदैन □ सडियो र भ्रसूट नेताके नरिदेशन कुरुनु परदैन □ त्यसैले केहि बाहुनहरु जनजातलि अधकिर पाउने भो, स्थानयि स्तर बलयिो हुने भो भनेर तर्सेक हुन् □

साँच्यै बाहुन क्शेत्रीलाइ छनाउने, लघारने नै मनशाय राखे जनजातलि भने जातयि अधकिरकेलागि कुरेर बसनु परछ रु बागलुडक छन्त्यालले त्यहाँक बाहुनलाई लघारन सक्दैनन् रु रोलपाक मगरले त्यहाँक बाहुन क्शेत्रीलाई अहलिनै छपकउन सक्दैनन् रु पूरवक राइ लमिबु झापा सम्म ओरलेर कटमार मच्चाउँदै, बाहुन क्शेत्रीक घर घर पसेर मुन्याउँदै नकिलन सक्दैनन् रु केत्यसो गरेक छन् रु बरु अत्याचार नगरने बाहुन क्शेत्रीलाई आँखामा साँचछन् जनजातलि □ तमि्रा हाम्रा भाषा फरक, चाड फरक भ □ तर सम्मान गर्छौं भन्ने बाहुन क्शेत्रीलाई जनजातलि आँगालोमा राख्छन् □ तनिके भाषा, तनिके पहचान, तनिके संस्कृतिलाई आदर गर्ने बाहुन क्शेत्रीलाइ तनिले पूजा गर्छन् □ आत्मैमा राख्छन् □ बाहुन क्शेत्रीहरुपर्ना हाम्रै दाजुभाइ हुन् □ हाम्रो ईज्जत गर्छन् □ हाम्रो भावना बुझ्छन् □ तनिले खराब बाहुन क्शेत्रीके अन्धभक्त समर्थन गर्दैनन् □ खराबलाई खराब भन्छन् □ सत्यलाई सत्य □ समान अधकिरकलागि आवाज उठाउँछन् □ तिसबै जात जात, भाषा भाषी मुसकुरा □ के हेरन चाहन्छन् भन्ने जनजातलाई महसुस हुनु परछ □ साँच्यै तनिले आफ्नो प्राण फलेर पर्ना बाहुन क्शेत्रीकलागि दनिछन् □ जनजातमा उदारता, त्याग र सानो कुरोमा पर्ना पुहुंग हुने स्वभाव हुन्छ □ तिसानो कुरोमापर्ना अर्ता कृतिज्ज बन्छन् □

जनजातलि यो मुलुकमा दर्बा □ के, हेर्पा □ के, पाखा लगा □ के, टाढा □ के, □ क्लो पारेके महसुस गरनु राम्रो होइन □ अहलि भ □ के त्यहि हो □ नेपाल यतबिधि पछाडी छ सामाजकि, आर्थकि, संस्कृतिकि वकिसमा अरु मुलुकभन्दा □ यस्तो देखि देखिपर्ना अझै यस्तै राज्य प्रणाली अपनाउन खोज्नु मूरखाता कँ त अबुझपना नै हो □

बाहुन क्शेत्रीले □ कमनिट आँखा चमिम गरेर सोचुन, दशै तहारलाइ राज्यले पहचान गरदि □ न र खस भाषा बोलन पा □ नन् भने कस्तो महसुस हुन्छ □ हो त्यहि पीडा जनजातमा पर्ना छ भनेर बुझदिउन् □ जनजातकि अधकिर र पहचान कनुनतस् सुनश्चिति भो भने तनिले आफ्नो पहचान ब्यवहारमा कसरि स्थापति गर्ने संवेदनशलि बन्छन् □ र बाहुन क्शेत्रीलेनै भन्न पाउने छन् 'जातयि अधकिर पा □' भने केकेन गर्छु भन्थ्यौ, खै त तमिरुले सारकसरता बढाउन सकेनौ □ खै त तमिरो गाउँ झलिमिलि भ □ न □ खै त सामाजकिन्याय स्थापति गरेनौ □ राजस्वपर्ना त उहि हो □ पुराना राजा ग □ र फेरे जनजातकि राज ल्यायौ त जनजातकि नाममा जनजातलाइ चुस्ने □ अछुत भनेर तमिरो राज्यमापर्ना हेर्पा □ केछन् त' □ यो साँच्यै अवशर हो सबैकलागि □ जनजातकि लागि परकिष्ण □ त्यो चुनौतीक रुपमा पर्ना उनीहरुके थापलोमा छोड्न पाउनु अवशर हो राज्यकलागि □ बाहुन क्शेत्रीहरु यो मुलुकमा बढि शकिष्णति रहेकले पर्ना यो भावना बुझ्ने बाहुन क्शेत्रीके जमिमेवारी बढि छ □ त्यसैले जनजातलाइ अधकिर दाँदा हामी बाहुन क्शेत्रीलाई फाइदै फाइदा छ □ अझ बढि सम्मानति र आदर पाइन्छ □ झन तर्सनि परने त कुनै कारण नै छैन □

भौगोलकिरुपमा भन्दा मान्छेके आत्मयि □ क्ता हुनु हतिकर हुन्छ □ अहलि जनजातकि मन भाँचा □ क छन् □ दलति र उत्पडितिक आत्मा रो □ क छन् □ मधेशीहरुक हरदियले समान भ □ के अनुभव गरन पा □ क छैनन् □ त डिुखि मनहरुलाई, चरि □ क आत्माहरुलाई प्रफुल्ल बना □ र □ क्ताके सुत्रमा बाँधने अवशर हो यो □ जब आत्माहरु मलिछन्, □ कहुन्छन् तब भौगोलकिरुपमा त्यो मुलुकछनि भनिन पार्न कुनै तत्वलेपर्ना सक्दैन □ तर जब आत्मनै छनिन भनिन बना □ र राखयो भने देश भौगोलकिरुपमा □ क भ □ पर्ना त्यो □ कहुन सक्दैन, हतिकर हुँदैन □ बरु त्यसले सामाजकि, आर्थकि, सांस्कृतिकि र भौगोलकि बखिण्डन नमित्याउँछ □ यसलाइ जत छिटो बुझ्यो उत सबैके हतिमा छ □ मेरो टडकरो वशिवास यहि हो □ कसैलाई यो बाहुन क्शेत्री बारीधी लागोस,

जनजातमुखि लागोस्, बखिन्डनबादी लागोस् हाँसेर स्वकिरन तयार छु ॐ तर म पेरीपना भन्छु, जनजातलिाइ अधिकिर ददि बाहुन क्शेत्री डराउनु परदैन ॐ

(ददि, नेपालप्लसबाट साभार)